

Motion till riksdagen 2020/21:398

av **Jens Holm m.fl. (V)**

It och bredband

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att öka takten i bredbandsutbyggnaden genom att vidta åtgärder så att de kommunala stadsnäten undantas från lokaliseringsprincipen och därmed kan bedriva bredbandsverksamhet i närliggande kommuner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast ska utreda och återkomma med ett förslag till statliga molntjänster där data och program ska kunna lagras på ett säkert sätt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur utbyggnad av 5G-nät kan ske i statlig regi och tillkännager detta för regeringen.

2 Stärk förutsättningarna för utbyggt bredband

Det finns stora samhällsvinster i att snabbt bygga ut Sveriges digitala infrastruktur. Inte minst under coronapandemin har bristerna i denna infrastruktur blottlagts. Så många som vart femte hushåll i Sverige saknar i dag bra bredband, och boende i glesbygder är extra hårt drabbade. Regeringens mål om att 95 procent av alla hushåll och företag ska ha tillgång till snabbt bredband senast 2020 kommer inte att nås. Vänsterpartiets uppfattning är att bredbandsutbyggnaden dessvärre tappat i tempo snarare än att ha ökat de senaste åren vilket hade krävts för att nå regeringens mål. Vi välkomnar därför att regeringen nu skjuter till extra pengar för utbyggnad av snabbt bredband, men det är tyvärr en otillräcklig satsning. I vår budgetmotion (2020/21:3170) ökar vi därför anslaget till bredbandsutbyggnad under perioden 2021–2023.

Men det handlar inte bara om hur mycket pengar som staten anslår. Sveriges bredbandsutbyggnad utförs av en mängd olika aktörer, och detta med mycket varierat utfall. Som ett exempel kan nämnas att det bolag som fått mest statliga bidrag också är det som fått mest kritik av konsumenter i form av anmälningar till Allmänna reklamations-

nämnden. Detta kan ses som ett direkt resultat av regeringens politik där den bärande delen är att utbyggnaden ska vara ”marknadsdriven”. Vänsterpartiet hade önskat en utbyggnad där marknad inte är ett självändamål utan bredband ses som grundläggande infrastruktur och där samhället i vid bemärkelse tar ett större ansvar.

Sveriges stadsnätstföreningar är ett bra exempel på hur samhällsansvaret för utbyggnaden har bedrivits. Våra stadsnät ägs och drivs i de absolut flesta fallen av våra kommuner eller kommunala bolag och är de som ansluter flest hushåll till fungerande bredband. I dag finns cirka 170 stadsnät i Sverige, varav 90 procent är kommunala. De är verksamma i 200 av landets kommuner och äger sammantaget 50 procent av all bredbandsinfrastruktur. Stadsnäten skulle kunna bygga ut väldigt mycket mer bredband om de beviljades undantag från den s.k. lokaliseringsprincipen så att de därmed även kunde ansluta hushåll i angränsande kommuner. Svenska Stadsnätstföreningen har därför i flera olika sammanhang lyft frågan om att deras medlemmar kommer att kunna bidra mer till utbyggnaden om de ges möjlighet att undantas från den s.k. lokaliseringsprincipen och även får ansluta hushåll i angränsande kommuner. Även Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har framhållit detta i en hemställan till regeringen och frågan har utretts och redovisats av Post- och telestyrelsen (mars 2020). Vi är förvånade över att regeringen inte agerat tydligare i frågan och kräver därför att regeringen vidtar åtgärder så att de kommunala stadsnäten undantas från lokaliseringsprincipen.

Regeringen bör ges i uppdrag att öka takten i bredbandsutbyggnaden genom att vidta åtgärder så att de kommunala stadsnäten undantas från lokaliseringsprincipen och därmed kan bedriva bredbandsverksamhet i närliggande kommuner. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3 Statlig molntjänst

Att lagra data digitalt över internet via ett s.k. moln blir allt vanligare och tillämpas i stor utsträckning i offentlig sektor. Men det finns stora säkerhetsutmaningar med detta. Sommaren 2017 avslöjades skandalen kring Transportstyrelsen där icke säkerhetsklassade personer utomlands har fått tillgång till skyddade personuppgifter. Detta kunde ske genom att myndigheten hade utlokaliserat lagringen av data till servrar hos privata företag i andra länder. Statens servicecenter hade tidigare samma år i rapporten En gemensam statlig molntjänst för myndigheternas it-drift för regeringen föreslagit en säker hantering av data genom en statlig molntjänst i form av statligt ägda serverhallar för lagring åt offentlig sektor. Statens servicecenter konstaterar också att en molntjänst bör ha sitt säte utanför storstadsområdena för att stärka säkerheten och öka effektiviseringen för att sänka kostnaderna. Vi välkomnar att regeringen nu har öppnat för inrättandet av statliga moln. Till Sveriges Radio 29/9 2019 yttrade digitaliserings- och energiminister Anders Ygeman: ”Det handlar om ett statligt moln, där staten erbjuder en lösning för molntjänster som inte innehåller en privat operatör.” Dessvärre har regeringen agerat saktfärdigt och inkonsekvent och någon statlig molnlösning har ännu inte sett dagens ljus. Ett statligt moln skulle också kunna hantera lagringen åt privata företag och verksamheten skulle på sikt kunna bli mycket rentabel för staten.

Regeringen ska snarast utreda och återkomma med ett förslag till statliga molntjänster där data och program ska kunna lagras på ett säkert sätt. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4 Utbyggnad av 5G-nät i statlig regi

För tillfället pågår förberedelser för ett inbjudningsförfarande för att bevilja tillstånd i frekvensbandet 3,4–3,8 GHz efter en auktion. Detta frekvensband är lämpligt för mobila bredbandstjänster och är av intresse för kommande 5G-utveckling. Regeringen har tidigare föreslagit lagändringar, och fått Vänsterpartiets och riksdagens stöd för detta, för att stärka säkerheten vid denna utbyggnad.

Radiospektrum är en gemensam resurs för trådlös överföring av information. Utbyggnad av 5G är inte enbart en utveckling av 4G-nätet utan utgör också ett system som medger utveckling av helt nya tjänster, vilket kräver kommunikationslösningar som inte är beroende av eller riskerar att påverkas av utländska aktörer. En framgångsrik utbyggnad av 5G-nätet skapar också förutsättningar för ökad elektrifiering inom transportsektorn och stärkta kommunikationsförutsättningar på landsbygden. Utbyggnad av 5G-nätet har därmed potential att bl.a. lägga grunden för innovativa och klimatsmarta transporter samt minska klyftan mellan stad och land. Att tillgodose dessa kollektiva nyttigheter förutsätter dock att en utbyggnad i alla led säkerställer våra nationella säkerhetsintressen. Vänsterpartiet anser att ovan anförda klimatomfattiga, strategiska och säkerhetsmässiga motiv stärker skälen för att staten bör äga 5G-nätet och ansvara för utbyggnaden. Med staten som ägare kan förutsättningarna stärkas för att nödvändiga och hållbara framtidsinvesteringar prioriteras framför privata operatörers vinstintressen, och nationella säkerhetsintressen kan säkerställas. Ett statligt ägt nät är det mest samhällsekonomiskt rationella systemet då telenät är att jämställa med annan samhällsviktig infrastruktur. Med ett statligt ägande av framtida radionät kan tillstånd för radiosändar-användning ges i enlighet med regeringens nya förslag, men med den stora fördelen att staten äger nätet. Ett statligt ägande stänger inte heller dörren för utbyggnad genom externa operatörer där staten inte har kapacitet till utbyggnad i egen regi.

En allt större del av medborgarnas liv äger rum i radioetern – såsom data som transporteras från en person till en annan via telenät. Det som är en komplicerande faktor i detta är att mycket av dessa data – var vi befinner oss, vem vi kommunicerar med, vilka platser vi besöker på nätet, ja ibland t.o.m. vad vi säger och vad vi skriver – kan hamna i orätta händer. Den amerikanske visselblåsaren Edward Snowden har ingående berättat om hur stater har övervakat sina medborgare och hur bolag som Facebook, Google och Apple villigt har samarbetat i massövervakningen. Om det var övervakning från staten som var det stora problemet då, 2013, är det snarare privata megabolags kartläggning av våra liv som är det stora hotet i dag. Då är det inte oviktigt vem det är som äger det nät vi kommunicerar i. Att ha staten som ägare för nätet torde vara ett bättre sätt att värna medborgarnas integritet än att låta privata aktörer, alternativt utländska statliga aktörer, bygga nätet.

Regeringen bör återkomma med förslag på hur utbyggnad av 5G-nät kan ske i statlig regi. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Jens Holm (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Yasmine Posio (V)

Håkan Svenneling (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Elin Segerlind (V)

Jessica Thunander (V)